

Lekcja

Temat: Pierwsza wolna elekcja

1. Elekcja (łac. electio – wybór)
2. Wolna elekcja – sposób wyboru króla w Rzeczypospolitej wprowadzony po bezpotomnej śmierci Zygmunta II Augusta.
3. Bezkrólewie – czas pomiędzy śmiercią, a wyborem następnego króla
4. Zasady wolnej elekcji
 - a. Interrex (łac. Inter – między, rex – król) – podczas bezkrólewia pełnił funkcję głowy państwa, był nim aktualny prymas Polski
 - b. Prawo wyboru miała wyłącznie szlachta Rzeczypospolitej Obojga Narodów
 - c. Szlachta oddawała głos osobiście (bezpośrednio) podczas wolnej elekcji
 - d. Kandydat na króla musiał być szlachecko urodzony, ale nie musiał być Polakiem ani katolikiem
 - Szlachta najczęściej wybierała królów innej narodowości niż polska, ale zawsze katolików
5. Pierwsza wolna elekcja
 - a. Kandydaci:
 - Henryk Walezy (Francja)
 - Jan III Waza (Szwecja)
 - Ernest Habsburg (Austria)
 - Iwan IV Groźny (Rosja)
 - b. 1573 r. - Henryk Walezy pierwszym elekcyjnym królem Polski
 - c. Artykuły henrykowskie – zawierały najważniejsze zasady ustroju Rzeczypospolitej i musiał je podpisywać każdy nowo wybrany król
 - Przestrzeganie przywilejów szlacheckich
 - Wolna elekcja jako jedyny sposób wyboru króla
 - Regularne zwoływanie sejmów
 - Przestrzeganie tolerancji religijnej (konfederacja warszawska)
 - Szlachta ma prawo wypowiedzieć posłuszeństwo królowy, gdy ten nie będzie przestrzegać zawartych umów
 - d. Pacta conventa – osobiste zobowiązania nowo wybranego króla
 - e. Wybranego króla koronowano dopiero, gdy podpisał artykuły henrykowskie i pacta conventa
6. Negatywne następstwa wolnych elekcji
 - Osłabienie władzy monarszej
 - Możliwość ingerencji innych państw w sprawy wewnętrzne Polski
7. Przyczyny ucieczki Henryka Walezego (czerwiec 1574)
 - Możliwość objęcia władzy we Francji po śmierci swego brata
 - Zbyt duże ograniczenia władzy królewskiej w Rzeczypospolitej